

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U002664

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 19-06-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого від 13.07.2026 № 244

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Геркула Настасія Михайлівна

2. Nastasiia M. Herkula

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0002-7490-3264

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: право

Дата захисту: 25-06-2026

Спеціальність за освітою: право

Місце роботи здобувача: Благодійний Фонд «Право на захист»

Код за ЄДРПОУ: 38621206

Місцезнаходження: вулиця Прорізна, будинок 18/1, Київ, 01034, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 13827

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.81.01

Тема дисертації:

1. Запобігання колабораційній діяльності.
2. Prevention of Collaboration Activities.

Реферат/анотація:

1. Дисертація присвячена осмисленню кримінологічної природи колабораційної діяльності в умовах російсько-української війни, визначенню комплексу чинників, що її зумовлюють, встановленню кримінологічно значущих ознак осіб, які вчиняють відповідні кримінальні правопорушення, а також розробленню системи заходів запобігання і протидії колабораційній діяльності в Україні. Проаналізовано стан наукової розробленості проблеми. Констатовано, що, попри наявність праць, присвячених дослідженню злочинам проти основ національної безпеки, державній зраді, колабораціонізму та суміжним видам протиправної поведінки, комплексне кримінологічне дослідження колабораційної діяльності як особливого соціально-правового феномену сучасної війни дотепер залишалося недостатньо розробленим. Розкрито кримінологічне розуміння колабораційної діяльності та здійснено розмежування понять «колабораціонізм» і «колабораційна діяльність». Встановлено, що колабораціонізм є ширшим соціально-політичним і

міждисциплінарним феноменом, який охоплює різні форми співпраці з окупаційною владою, тоді як колабораційна діяльність у кримінально-правовому значенні являє собою сукупність конкретних суспільно небезпечних діянь, прямо передбачених кримінальним законодавством України. Здійснено ретроспективний аналіз розвитку колабораціонізму та показано трансформацію цього явища в умовах сучасної російсько-української війни. Доведено, що сучасна колабораційна діяльність має низку специфічних кримінологічних ознак, які істотно відрізняють її від класичних історичних моделей колабораціонізму. Встановлено, що в умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації колабораційна діяльність набула нових форм прояву, зокрема пов'язаних із використанням цифрових комунікацій, соціальних мереж та інформаційних платформ, що суттєво розширює можливості взаємодії з державою-агресором. В дисертації здійснено аналіз видів і форм колабораційної діяльності в умовах російсько-української війни. Встановлено, що найбільш поширеними формами відповідної злочинної поведінки є публічне заперечення збройної агресії проти України, зайняття посад у незаконно створених органах влади на тимчасово окупованих територіях, провадження господарської діяльності на користь окупаційних адміністрацій, а також надання матеріальної, інформаційної чи організаційної підтримки представникам держави-агресора. Обґрунтовано, що зазначені форми колабораційної діяльності відображають різні механізми сприяння державі-агресору та характеризуються різним ступенем суспільної небезпечності. Запропоновано кримінологічну класифікацію колабораційної діяльності за критерієм територіальності. Встановлено, що колабораційна діяльність може вчинятися як на тимчасово окупованих територіях України, так і на підконтрольних Україні територіях. Доведено, що кожен із цих різновидів має власну кримінологічну природу, специфічні детермінанти та особливості механізму злочинної поведінки, що зумовлює необхідність застосування диференційованих підходів до протидії та запобігання таким правопорушенням. Здійснено кримінологічну характеристику колабораційної діяльності в Україні, яка охоплює аналіз її рівня, структури та тенденцій поширення. Встановлено, що питома вага колабораційної діяльності серед усіх зареєстрованих кримінальних правопорушень у різні роки становила від 2,7 % до 5,7 %, тоді як у структурі злочинів проти основ національної безпеки її частка коливалася від 22 % до 56 %, що свідчить про домінуюче значення цього виду злочинності серед кримінальних правопорушень зазначеної категорії. Проаналізовано тенденції поширення колабораційної діяльності у 2022–2025 роках. Встановлено, що після різкого зростання кількості злочинів проти основ національної безпеки на початку повномасштабної збройної агресії російської федерації спостерігається поступове зниження кількості облікованих випадків колабораційної діяльності. Така динаміка пояснюється адаптацією суспільства до умов війни, підвищенням рівня правової свідомості громадян та формуванням більш усталеної правозастосовної практики. На підставі аналізу понад 170 обвинувальних вироків суду за ст. 111-1 КК України здійснено кримінологічну характеристику осіб, які вчиняють колабораційну діяльність. Встановлено, що переважну більшість правопорушників становлять особи чоловічої статі (від 54 % до 72 %). Найбільш кримінально активною є вікова група 40–54 років, яка становить у середньому близько 43 % від загальної кількості осіб, причетних до колабораційної діяльності. Другою за чисельністю є вікова група 29–39 років із часткою приблизно 26–28 %, тоді як участь молоді віком 18–28 років є значно меншою і не перевищує 7 %. Встановлено, що значна частина колаборантів раніше не притягувалася до кримінальної відповідальності. Доведено, що визначальними чинниками колабораційної поведінки виступають освітній рівень, соціальна активність, комунікативні можливості та ідеологічна орієнтація особи.

2. The dissertation is devoted to the comprehension of the criminological nature of collaboration activities under the conditions of the russian-Ukrainian war, the identification of the complex of factors that determine them, the establishment of criminologically significant characteristics of persons committing such criminal offenses, as well as the development of a system of measures for preventing and counteracting collaboration activities in Ukraine. The state of scientific development of the problem has been analyzed. It is established that despite the existence of studies devoted to crimes against the foundations of national security, high treason, collaborationism and related types of unlawful behavior, a comprehensive criminological study of collaboration activities as a specific socio-legal phenomenon of modern warfare has remained insufficiently developed. The criminological understanding of

collaboration activities has been revealed and the distinction between the concepts of “collaborationism” and “collaboration activities” has been carried out. It has been established that collaborationism is a broader socio-political and interdisciplinary phenomenon encompassing various forms of cooperation with occupying authorities, whereas collaboration activities in the criminal-law sense constitute a set of specific socially dangerous acts directly provided for by the criminal legislation of Ukraine. A retrospective analysis of the development of collaborationism has been conducted and the transformation of this phenomenon under the conditions of the modern russian-Ukrainian war has been demonstrated. It has been proven that modern collaboration activities possess a number of specific criminological features that significantly distinguish them from the classical historical models of collaborationism. It has been established that in the conditions of the full-scale armed aggression of the russian federation, collaboration activities have acquired new forms of manifestation, particularly those associated with the use of digital communications, social networks, and information platforms, which significantly expand the possibilities of interaction with the aggressor state. The dissertation analyzes the types and forms of collaboration activities in the context of the russian-Ukrainian war. It has been established that the most widespread forms of such criminal behavior include the public denial of armed aggression against Ukraine, holding positions in illegally created authorities in the temporarily occupied territories, conducting economic activities in favor of occupation administrations, as well as providing material, informational, or organizational support to representatives of the aggressor state. It is substantiated that these forms of collaboration activities reflect different mechanisms of assistance to the aggressor state and are characterized by varying degrees of social danger. A criminological classification of collaboration activities according to the territorial criterion has been proposed. It has been established that collaboration activities may be committed both in the temporarily occupied territories of Ukraine and in territories under the control of Ukraine. It has been proven that each of these types has its own criminological nature, specific determinants, and peculiarities of the mechanism of criminal behavior, which necessitates the application of differentiated approaches to counteracting and preventing such offenses. A criminological characterization of collaboration activities in Ukraine has been carried out, covering the analysis of their level, structure, and trends of dissemination. It has been established that the share of collaboration activities among all registered criminal offenses in different years ranged from 2.7% to 5.7%, while within the structure of crimes against the foundations of national security their share ranged from 22% to 56%, which indicates the dominant role of this type of criminality among criminal offenses of this category. The trends in the spread of collaboration activities during 2022–2025 have been analyzed. It has been established that after a sharp increase in crimes against the foundations of national security at the beginning of the full-scale armed aggression of the russian federation, there has been a gradual decrease in the number of recorded cases of collaboration activities. Such dynamics are explained by the adaptation of society to wartime conditions, the increase in the level of legal awareness of citizens, and the formation of a more stable law-enforcement practice. Based on the analysis of more than 170 guilty verdicts under Article 111-1 of the Criminal Code of Ukraine, a criminological characterization of persons committing collaboration activities has been carried out. It has been established that the overwhelming majority of offenders are male (from 54% to 72%).

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Геркула Н.М. Колабораційна діяльність: загальний погляд на детермінанти. Юридичний науковий електронний журнал//Б. 2024. №8. С. 319-322.
- 2. Геркула Н.М. Особа колаборанта: тенденції, виявлені на третій рік повномасштабного вторгнення. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету//Б. 2025. Вип. 90 (ч. 4). С. 19-25.
- 3. Геркула Н.М. Загальносоціальне запобігання колабораційній діяльності в Україні. Ампаро//Б. 2025. №3. С. 88-94.
- 4. Геркула Н.М. Евакуація цивільного населення як захід спеціально-кримінологічного запобігання колабораційній діяльності. Юридичний науковий електронний журнал//Б. 2025. №12. С. 176-179.
- 5. Геркула Н. М. Про необхідність кримінологічного вивчення колабораційної діяльності. Актуальні проблеми протидії злочинності та корупції: зб. тез Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 17 лютого 2023 р.). Харків: Юрайт, 2023. С. 207-210.
- 6. Геркула Н.М. Кримінологічне вивчення колабораціонізму. Актуальні дослідження молодих науковців: зб. тез X Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 17 травня, 2023 р.). Харків: НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2023. С. 58-61.
- 7. Геркула Н.М. Кримінологічне розуміння колабораційної діяльності. Актуальні проблеми протидії злочинності і корупції: зб. тез. II Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 22 грудня, 2023 р.). Харків: Юрайт, 2023. С. 49-53.
- 8. Геркула Н.М. Роль територіальної ознаки колабораційної діяльності в кримінологічному вимірі. Кримінально-правова охорона безпеки людини, нації, світу: фундаментальність, трансдисциплінарність і ноонауковість убезпечення : матеріали VIII міжнар. наук. практ. конф. (м. Харків, 17 трав. 2024 р.). Харків : Право, 2024. С. 208-212.
- 9. Геркула Н.М. Середовище як комплексна умова поширення колабораційної діяльності. Антикримінальна політика України: у пошуках оптимальної моделі : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 18 груд. 2025 р.) : Ч. 2. Харків : Юрайт, 2026. С. 30-33.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0111U000958

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сметаніна Наталія Володимирівна

2. Nataliia V. Smetanina

Кваліфікація: к.ю.н., доц., 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5949-3709

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Письменський Євген Олександрович

2. Yevhen O. Pysmenskyi

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7761-7103

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Заклад вищої освіти "Університет короля Данила"

Код за ЄДРПОУ: 24684167

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мовчан Роман Олександрович

2. Roman O. Movchan

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2074-8895

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=RSy8W6sAAAAJ&hl=uk>;

<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57221110733>;

<https://www.webofscience.com/wos/author/record/AAK-1080-2021>

Повне найменування юридичної особи: Донецький національний університет імені Василя Стуса

Код за ЄДРПОУ: 02070803

Місцезнаходження: вул. 600-річчя, Вінниця, Вінницький р-н., 21021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Яковюк Іван Васильович

2. Ivan V. Yakoviuk

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.01, 12.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8070-1645

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зайцев Олексій Володимирович

2. Oleksii V. Zaytsev

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6743-7114

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Харитонов Сергій Олександрович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Харитонов Сергій Олександрович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Лейба Людмила Василівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна